ԻԳ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6073 — 3/16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1906 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 21 ԶԻԼԳԱՏԷ 1323 — ԻԳ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6073

Յանձնակատարութիւն ստանալու համար դիմել

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԼԱՏԱ, Գալատիա, Քամանճո փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 110 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղեկութիւնք Թղթատարի ծախքը բաժնորդաց կը վերցնէ։

Յանձնումներ համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԳՐԵՆԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ

Նոր տարին թերեւսաբերելիք քանի մը բարեգործական կարեւոր նախաձեռնութիւններով զարդարելիք արձանագրելիք երկիր։

Թանգարան եղբարք կը սանձնեն վերջինիս Աղգ. Հիւանդանոցի մասուրը, որուն կառուցումը պիտի սկսուի տարեսկզբան Հիւանդանոցի երեք թեւերուն հետ միեւնոյն ժամանակ, մինչեւ Հոկտեմբեր ամսոյ։ Այս կերպով, բարեպաշտական ու բարեգործական զգալի պակաս մը գոհացում կը տրուի կատարելագործ, ինչ որ ընդհանուր դիւանագիտութեան պատճառելու բնութիւն ունի։

Ամենէն տարբեր, կարօտեալներու համար մասնաւոր նախաձեռնութեանց մէջ, ուշագրաւ էր հարիւր սոսիի նպաստ զոր ղրկած էր Տիկին Արաքսի Յ. Թուլտեան, բաժնուելու համար զանազան թաղերու Աղքատախնամներուն։ Այդ դեսմարին 30 սոկին արդէն իսկ յանձնուած է Գում-Գարուի Աղքատախնամին որ զայն բաժնել նախրատու Տիկնոջ փափագին համաձայն, եւ մնացեալն ալ կը բաշխուի յաջորդաբար ուրիշ Աղքատախնամներու։ Այս կերպով, չքաւոր ու հիւանդ քանդեր մասնաւոր անձնական մը ունեցան Կաղանդի իրենց, ուստի, պարտուց, անդեղեն տառելով՝ իրենց Թագի Աղքատախնամին գոհունակ յանդուգնութեան ունկնդիր։

Երրորդ նախրատուութիւնը, եւ ասիկա ամենէն ուշագրաւն է, բարեկիրթատի Դարբիեի Լ. Եփրեմեանի կողմէ է, որպէս, իր կնոջի ազատամարտութեան գումարը՝ հինգ հարիւր սոսի, Գարիրարգարանի տարեգրութեան նեղքեր կը դնէ, տեսր տարեկան տոկոսովը հայթայթուելու համար Սամանթիոյ ազգերկոս վարժարանին եւ կնոջական վարժարանին աղքատ աշակերտներուն դպրոցական դասագիրքերը ու գրենական պիտոյքը։

Ահա՛ լաւ գեղեցիկ գաղափար մը զոր իր կենդանութեանը ղրկած, եւ իր մահէն վերջը տեսր գործադրութիւնն ապահոված էր այն պատուական անձը որուն դագաղը չերկոտասան էին կիրակի օրը քնարեալ բազմութիւն մը ամէն դասակարգի ազգայիններու, գիտակ հանգուցեալին ազիւ ձիրքերուն, ու գործնական մարդին ու բարի օրորն։ Այդ բազմութիւնը նոր լարդանք մը կը ղրկէր, լուսարձակութեան պահուն, դեպի իր հանգուցեալ բարեկամը, որուն կասկին լարը հրատարակուած էր արդէն։ Իրաւ է թէ հինգ հարիւր սոսին մեծ գումար մը չէ եւ տարեկան տոկոսն ալ նոյն համեստ համեմատութիւնն ունի, բայց պիտի բաւէ գոհացում տալու երկու վարժարաններու տեսչերէն էտրօտ մասին գործնական պետքերը գոհացնելու։

Առաջին տեսակէտով, տնտեսութիւն բան մը կ'երեւայ դպրոցական պիտոյք բաշխելը։ բայց աղքատ դպրոցականին համար՝ հագուստին ու տետրերուն չափ անհրաժեշտ է։ Ամենքիս ալ հանդիպած ենք այդ դասակարգի տղոց՝ որոնք գլխիկոր ասոնց կը դասեն իրենցմէ, ձեռքերին ցաւագոյն մը բանած, որուն վրայ վարժարանին Տնօրէնութիւնը նշանակած է «Մայրենի Լեզու, Աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն» եւայլն, իրենց գիտնալով. զատ պէտք ունի այդ գասագիրքերուն, ուշիմ ու ալեւոտուած է, բայց հոգը քաշելն համար դժուար է հայթայթել այդ 30–40 դրուշը մէկ անգամէն։ Հայրը կը մասնանիստ ու տղան կը սպասէ. ան դէն դասերը կը շարունակուին, ինչ ձեռնարկին վրայ նօթեր առնելով կը բաւակոնոյ ու դժուարաւ կը հնարուի։ Ոչ միայն դպրոցը մէն է զոր կը կրէ ուսումնականութիւն, այլ բարեկիրթի ծնողքի զուսակ եղող իր ընկերներուն քով ամօթանոր կը մնայ։ Ի՛ զգաստութիւնը կը ցուցադրուի կարծես դասարանին մէջ ալ։

Դարբիեի Լ. Եփրեմեանի մասնումը այս կրթական պէտքին վրայ սեւեռուած էր ուրեմն իր կեանքի վերջին տարիներուն մէջ, եւ ինքը՝ հարուստ մը չլլլալով հանդերձ՝ այլ ամսական պաշտօնեայ մը սեղմուորական Տան մը, միջոցը խնայեր, դարձ է իր փափագին իրագործման։

Նոր տարին սկիզբը, այդ համեստ կամքը գործադրութիւն պատճառելու նուէր մը է որ կ'ելլայ աղքատիկ դպրոցականներու, եւ սեւեռան կերպով ամէն տարի յարատեւելու ապահովութիւն ցնծալով։

ԿԵԱՆԵՔԸ ՊԷՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Այժ Բ.ուեֆէլ։ Հին Պերլինն է ասիկա։ ասարեկանները եւ Պերլինցիներուն մեծ մասին իսկ անծանօթ։ Կարծած ծառի ձեւ գոնդ մը է, հին ու լամա արմատ մը՝ որ դեռ իր գոյութիւնը կը պահպանէ Պերլինի մէջ, ուր լամբարար կազմուած է ուան մը՝ լեռ չնորհելով մարգարդի մը վերածուելու, չնորհիւ երկրին կրած փոփոխութիւններուն։ Նոյնին փոքր հրապարակի մը եւ Հրեաներու փողոցին մասկայ մասի ու ազատ գաղի մը, ուր ի բարու վրայ սեղմուած էին գաղթական գերման ձիերաներուն թանգանի խրճիթները։ Ասոնք մէջտեղ վերջ մէջ էին հանդիպակաց գիւղին հետ, ուր փոքր բլուրի մը վրայ (Գամա անունուցած) հոսանուած էին մշտնջենաւոր, որոնք երկրին տերը կը կարծեին ինքզինքին։ Հիմա այդ նախկին գիւղին տեղ երկու փողոցներ միայն դատ եւ հոյակապ չենք մը բարձրացած է։

Զիւնաս օրերուն, վերջալոյսը լամբարար կ'ելնէր։ կէսօրէն լեռ ժամը երեքին մշտնջենաւոր վերարիւ մը կը սաստիրէ ամէն կողմ, ուստի խանութներուն երեւոյթը փոխելով, ուր կը սկսէին վառիլ առաջին լոյսերը։

Հին Պերլինի այդ գաղութը հրապարակէն դէպի գետը կ'երկարի, ու ամբողջովին երեւան կուգան չենքերու մասոյ ճակատները, մրտա լայն պատերը՝ որոնց մէջ պատուհաններ բացուած են։ Այդ հին ասիերը, կարգամակ, ծանրիսի ու գաղջայուն, հինգ դարէ ի վեր չեն գործածուած իրենց հաստատութիւնը։ Սկզբան աղքատներու համար չենաւ՝ մինչեւ հիմա կարօտ մարդիկ կը բնակին հոն։ Պարզուած թաղամասերիցը ոչ ոք ունի որ մարդուն վրայ սասկում կուգայ, խարհելով որ կարօտ դասակարգին ապրուստ մարելու խնդիրը ցարդ չի լուծուած։ Ժամ. դարուն, իրաւ կանանչ ձեւով այդ գաղութը խարտաւարար համբաներ ունէր եւ թարուսաներու ալ մը գարձած էր, այն ատեն երբ առաջին Հոհենձոլլէռնները հասատասկան, երբ երիտասարդ Ֆրէնէրիկ Սիսերան մայրաքաղաք հաշուեցաւ Սան-լը-Սուսի վրայ, ըմբիւր կազմուած ունէր եւ կը կարծէր թէ դիւրաւ պիտի լաղթէ իր հակառակորդին։

Գինեպանը եւ քաղաքաւոր, էփամարի զարարատուելու համար, մեքենան ասեն մոլորուելով սա խօսքերը.

—Կառաքսմրը տասը վայրկեանէն հասկի պիտի անցնի. մ'զգ որ մեքենավար Մարթին, հնոպան Բէնէրի եւ իմ կնքահայրս Ուալիս հոս չեն գտնուիր, տեսնելու համար եղածը։ Անոնք պիտի զարմանային ու գրաւ պիտի բռնէին, լեռայ ճեղելու համար։

Հաշի թէ խօսքը ուտրատ, գինեպանը դէմքին վրայ ցնդունեց չանդալեց զարակ մը։

«Ահ» մը ելաւ։

Երիտասարդ զարակ մը լոկոդենց կառած պնակի ձայնով, ոտանդամ մեւ ոտին արուած, որ կարմրեցաւ։

—Առաջուն վկա՛, որ պիտի զարանեմ քեզ, պարոնայ գինեպան։

Բաւնցքի հարուած մը իջեցնել փորձեց, որ պարտպութեան մէջ գնաց կորաւել։

Սան-լը-Սաս, կորագամակ, մարմինը ամփսիած, իրանը դէպի եռ, լառաջարդուածները ծալած, ձեռքերը թոյլ, ոտքերնելի եղած էր։

Ու ձեռքին նեղեակ կողմով ասաւ զարակները, կարգաւոր պէս կարծր, Եանքերին դէմքին վրայ կը սեղալին, որ բոլորովին սեղարեած էր։

Սան-լը-Սաս, բոլորովին հանդարտ, քիչ մը դարարթ, կը ժպտէր ու կ'զարատկէր ելլա գինեպանը, Բաւարի գաղթականներու լառաւ ինքնաթիռ ձեւով։

Ընդհանուր գինեպանին զգացած ցաւը ոչինչ սասակացաւ որ սկսաւ սանալ։

Աչքերը կ'ուսէին, ոտարը կ'արիւնէին եւ անդամներ առաջորդն արիւն կը հոսէր։

Վերջապէս սնդաբութեան մասնաւոր, գեսին ինչու ու ոչաւ չնարհ խնդրել։

Այդ մինչեւ կռանարանը կը ժամանէր իր զարմանքով։

—Կրնամ քեզ զարանել, ըսաւ Սան-լը-Սաս, բայց հնարաւորութիւն պատիժ մը տալով պիտի գանանամ, որպէս զի ուրիշ ասեն ա՛լ չնարատաս չքաւոր ճամբորդները։

Սան-լը-Սաս ձեղունէն խարսաւ խաղաղութեան խաղար հարս մը նշմարեց, վար տաս զարն անիւթութեան, թեւին տակ սեղաւորեց եւ հանդարտութեան դուրս ելաւ գինեասունէն։

Գինեպանը տեսնելով որ կը մնինի ճամբորդը, ուշեց բաղաքել եւ թող չի տալ։

Սան-լը-Սաս խաղաղութեան կարգով զարարատուեցաւ։

Գերլիցը։ Ու այդ թիւատ մարդիկ չեն օգներ տակաւին հնարանալ նոյն գանկէն, մինչ քաղաքապետութիւնը մասդիր է փղոց մը բանալու գեսին երկաթեայ։

Փողոցին ծայրը կը գտնուի փոյտ պատէշ մը, որուն եռաս դանդաղօրէն կը հասի Սպրէ գետակը, տափանաւերով ծանկուած՝ ամանք պարապ, իսկ ուրիշներ բեռնաւորուած։ Այդ տափանաւերուն վարդագոյն կամ կանաչ երեւոյթը մեկ զուարթ նօթը կը դնէ այդ մշուշոտ տնքի մէջ, ուր է լոյս կուգան կարարատուած տանիքներ, որոնք մշտնկանկան նայուածք մը ուղղած են Օլիմպիոնի կամարէն տակէն հոսող ջուրերուն։

Դրան երկու թեւեր, դէղ ոգուցուած, պարոնի կրթեան են. ամբարն եւ ազատ ազաք իրար կը հալածեն։ Ցեռոյ հորատի ազիւ մը կ'ունչի, բաղաքական երկիրներու ազգատ մարդոց պէս լակեսոց ու ինքնամփոփ երեւոյթով. ազատ կը սեսնուի պատաւ կին մը՝ որ գաղնոյը լեցուցած կը լառաջանայ։ Ոչ մէկ նայուածք կ'ուղղեն հոն կեցող օտարականին։ Բնաւ չեն ուզեր որ իրենց օրինքներն մէջ ան հանդիսատ ելլան այլեւայներու կողմէ։

Տնակներու մէջ մրտա որոնիներով դաւաք կը նայի երբանցքի մը վրայ, որ բոլորովին մութ է։ Գնաք է գաւառանով խարխափել, այդ երբանցքին մէջէն լառաջանալու համար։ Ըստ երեւոյթին անելանելի ասեղանի մը կայ, զանգատատ մը կամ թատրոնի մը խուլիսի պէս սանդուխ մը։ Աւելի հեռուն, մութ երբանցքին վերեւ կը սեսնուի բաց երկինք. երկու բարձր պատերու միջեւ. գորշ երկինքի կտոր մը՝ ոչ նշմարուն։ Ու դարձեալ պատուհաններ կան իրարու քով չարուած, սեղարոյր, փշոտուց եւ լաթեր։ Այդ երբանցքը, նախապէս փողոց, մէջ մէջերէն ուսելի լուսնութիւն չունի։ Մէջտեղէն վառի մը կը լառաջանայ՝ փառն փայտերով ծածկուած, պատերը կը կտրեցին ուշիզ եւ փոր ասած։ Դարաւոր ծուխերու անիրալ աղօտութեամբ մրատ դասերը ցարդ ապատարարութիւն մը կը ձգեն ալեցնելու վրայ։ Վերը կայ սեռակ մը կամարը, որ մէկ լենարանէն դէպի ուրիշ լենարան մը կ'երկարի, տասերի մէջ ձգելով երբանցքը։ Այդ կամարքեր ունի միլիարդ մը եւ տասնեք մը։ Բնակութեան լառակած սենեակ մըն է տարիս, պարապութեան մէջ կամ ասած երկարդ լարկեր։

Աւելի հեռուն կը գտնուի ուրիշ նեղբանցք մը, ցան եւ մութ. ուր նկուղի սանդեսրի հատ մը կը սիրէ. այդ երբանցքը սպանիական բակի մը վրայ կը նայի։ Այդ նեղ բակին մէջ կողմ կայ խարտ տաղաձեւերէ շինուած տարաւանդ մը, որոնք վերի լարկերուն նեղուցեալ կ'ելլան։ Այդ ճարտարապետական կնճռոտ պատճառը խարդաւոր է. ի՛նչ հարկ այդ ոճը ամանորինակ վարէի մը ու չենութեան մէջ։ Ոզարմանի երեւոյթ մը ունի տպանիական ձեւ ունեցող այդ չենքի ճակատը, տեսրեւ մասալ ու անհրապոյր։ Ամէն ինչ սեւ ու ծխատած է։ կարծես թէ տառնոք բարեր լամփան են պատերն ու պատուհանները։ Հաղագոյն խաս մը ծածկած է ամէն բան։ Ազատ գէշ մը կը նշմարուի բացօթեայ եւ նիհար հաս մը կը կացնահարէ։ Գիւղական գարարատի մը պատանքը կուսայ՝ Պէրլինի պես գեղեցիկ մայրաքաղաքի մը մէջ։ Կամար մը դէպ ի ուրիշ նեղ բակ մը կ'տառաջարդէ, ուր խարդաւոր չենութիւն մը կայ, տասանք, պատին կրթքնած եւ մէկ լարկի վրայ։ Հարիւրնոցական բաւական հարուած մը իջեցուց գինեպանին գլխուն, որ դանին վրայ փաստեցաւ։

Ու իր չարատաւութեան վրայ հպարտ, Սան-լը-Սաս կանգ առնէ կառաքսմրին ուղղութեամբ լառաջացաւ։

Այդ կառաքսմրը բաղկացած էր ուղղաւորի քանի մը վագոնէ եւ վագոնի բազմաթիւ վագոններէ։

Խազապուխտը միւռ ձեռքին մէջ՝ Սան-լը-Սաս վագոններուն առի առնուցաւ ճարպիսիօրէն։

Պոլսոնեաններէն մէկը, որ ուշադիր կը հետեւէր տեսր չարժումներուն, կատեցաւ թէ տեսր չունեցող ճամբորդի հետ գործ ունէր։ այդ լեզուարար անհասցման վրայ զարմացած, մրմնջեց.

—Կրնա՞ր ոնր հարուցեցաւ։

Կառաքսմրին զանգակը կէս հնչեր. սուլիչը կը ճչեր։ Վարորդարը, ջուրի եւ ածուխի մթերքը նորոգած, ճամբայ կ'ելլէր։

Պոլսոնեան սանդուխին վրայ ցատկելով եւ իր պոլսոնին գլուխը տնցնելով կը լարեր։

—Անպիտանը կառաքսմրը նստած ելլելու է անպատճառ։ Աչքս պիտի բանամ. եւ վա՛յ, իրեն եթէ գտնեմ։

Վարորդ մին արգելակին վրայ հենած ձիու պէս, կանգնեց տասն մինչեւ ու ինքնամփոփ դէրքի մը ատաս, Սան-լը-Սաս կը ծիծաղեր եւ խազապուխտը ուժգնօրէն կը սեղմէր կուրծքին վրայ։

Իրեն համար անվերջանալի թուաց ժամանակամիջոցէ մը լեռայ, կառաքսմրը ճամբայ ելաւ։

Սան-լը-Սաս, որ չէր կրնար մինչեւ վերջը տաշելուկին վրայ մնալ, ստիպեց որ լաս մը ելնէ մարթը։ Այն ատեն լանդաւոն ու դժուարին մրջոցի մը դիմեց։

Անվերջ դղրդեցութիւններով եւ անբազդատելի հարուածով ու ճարտարութեամբ հեռացաւ իր տեղէն եւ բազմոցի մը հասաւ։

Խազապուխտի կասրը չատ կը նեղէր դիրքը։ բայց չուզեր բաժնուիլ անկէ։

Ի վերջոյ տեղատներուն մէջ ատաս ապուխտին վրայ գտնուած չուտնը, որ պատէն կախուած կը ծառայեր դինեպանին խանութին մէջ՝ այնքան գէշ էիրպով գտնուելուն։

Զարս տաքի վրայ կը լառաջանար Սան-լը-Սաս, բազրատներուն վրայէն սանդուխով։ Ու մասնի կ'ելեր.

—Իրաւ որ չատ ոնձնարարութիւն ցոյց կուտամ սա խազապուխտին։

Ու կը խորհեր այն խազապուխտին վրայ։ զոր Գուլ-աք-Նէժ գաղցած էր անգամ մը։ փորը կշտացնելու համար։

—Ո՞ւր է Գուլ-աք-Նէժ, մրմնջեց Սան-լը-Սաս։

Անչշուկ անցաս ուղեւորի չգեղ վանդեներու ատորաէն, ուր սիկիներ ու պարանոներ բաղմած էին հանդարտօրէն, եւ լեկարական լորդ լոյսերու մէջեր։

Նախանձաս նայուածք մը ձգեց անոնց վրայ ու դէպ ի կառաքսմրին եռաս։ Կամ է կառաքսմրին ուղղուեցաս անվտանգ, ցնցումներուն եւ տարաւմներուն հակառակ։

Վերջնական վագոնին առջեւ հասաւ, ամէն կողմէ փակ, ծանր, հոծ, հաստատուն, որ փոյտ եւ մեռաղէ խարանարդ գանգաւոր մը կը ձեւացնէր։

Արագութեամբ ուղղուող կառաքսմրի այդ մասին մէջ կառարեալ խաւար կը տիրէր։

Սան-լը-Սաս ալեքերը խաչեր բացաւ, եւ առաջ գնաց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ տեղը դուռը։

Խազապուխտը միւռ տեղատներին կոխուած, մէկ ձեռքով բանատեղի մը կառչած, միւս ձեռքով կը ջանար իր դանակը մերել դանակ ին մէջ։

Գոռն անգամ կարանցուց իր հաստատակամութիւնը եւ համբաւն վրայ ի՛նչպէս եղաւ, ուր պիտի ջանի-խուեր ապանվարար։ Ու ամէն անգամուն ալ իր անդրդուելի կարողին ջնարին, որ հրաշքներ գործել կաւաս, կառչելու տեղ մը գտաս։

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Գ. Մանքերօ-Ռիոսի յայտարարութիւնը.— Ֆոն Պիլոյ իշխանին հեռագրութիւնը մը.— Լաւատես տպաւորութիւններ.— Վիխոնցի-Վէհնսպա մարտիզը.— Զանազան լուրեր։

Մարեկի Մարոքի թղթակիցը սեւ սոսկալիքներ մը ունեցաս. Սպանիոյ նախարարաց նախարարապետ Գ. Մանքերօ-Ռիոսի հետ, որ հոսանուն հիմնուն նախարարապետ Գ. Մորեթի եւ արտաքին գործոց նախարար Ալմոսվար դուքսի, յայտարարութիւնները՝ Սպանիոյ ընթացքին նկատմամբ Ալէկզիրասի Դեսպանախորհուրդին մէջ։ Դեսպանախորհուրդին որդեգրեցին նկատմամբ Գ. Մանքերօ Ռիոսի։— «Թէ Ալէկզիրասի մէջ հաստատեան հարցը փչեն, արդիւնքը չատ նպաստաւոր պիտի ելլայ Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջեւ լուսաբերութեանց եւ ազատիի խազաղութեան համար. իսկ հակառակ պարագային. արդիւնքը կրնայ ծանրակիր ելլալ։» Գ. Մանքերօ Ռիոսս այս վերջին պարագան բնաւ հաւանական չի նկատեր։ Կը հաստատայ համաձայնութեան մը համար հաստատուն բաղձանքի մը, եւ թէ իւրաքանչիւրը ստանդարտաւորութեան խնդիրը պիտի գտնէ՝ երկրներու միջեւ համաձայնութեան մեծ խնդրոյն։

—Գերլինէն հաղորդուելը կը հաստատի. «Ռուսական իրիկուն Ֆոն Պիլոյ իշխանը համբաւ ելաւ դէպի Հաամ։ Տէր ասիրոյթեան մը պատեան յայտարարել թէ ան կարարը եւ ոչ ալ Դեսպանիոյ մէջ ոչ ալ Ալէկզիրասի մէջ Ֆրանսական ներկայացուցիչներուն վրայ այն սեռակ ճնշում մը պիտի բանցնեն որ կարենայ անհամաձայնական ելլալ Ֆրանսայի ազգային ստանդարտաւորութեան։ այդ Դեսպանախորհուրդին մէջ ան՝ լաղթող պիտի ելլայ եւ ոչ ալ պարտուած։ Գերմանիա ամենուն համար ալ ազատ մնաց եւ բաց դուռ կը պահանջէ Մարոքի մէջ։ Ֆոն Պիլոյ իշխանը լուրեր թէ այդ սիդուանքը եթէ ընդունուի, կը լուսայ թէ Դեսպանախորհուրդը լոյսաբերութեամբ պարարուն։ Գերմանիա հետամուտ չէ այն սեռակ առաւելութեան մը։ որուն հետամուտ չելլան միւսներն ալ։

—Պերլինէն կը հաղորդեն Բարլէի թերթի մը թէ այն առաջարկութիւնը որով վերջնականապէս ընդունուած պիտի հաշուեսի Մարոքի մէջ բաց դուռի սիդանքը, եւ որ Գերմանիոյ գանգատներ պիտի ելլայ ասոնցմէ՝ համագործակցութեան պիտի ելլայ Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջեւ լուսաբերութեանց եւ ազատիի խազաղութեան համար. իսկ հակառակ պարագային. արդիւնքը կրնայ ծանրակիր ելլալ։» Գ. Մանքերօ Ռիոս այս վերջին պարագան բնաւ հաւանական չի նկատեր։ Կը հաստատայ համաձայնութեան մը համար հաստատուն բաղձանքի մը, եւ թէ իւրաքանչիւրը ստանդարտաւորութեան խնդիրը պիտի գտնէ՝ երկրներու միջեւ համաձայնութեան մեծ խնդրոյն։

—Գերլինէն հաղորդուելը կը հաղորդեն. «Ռուսական իրիկուն Ֆոն Պիլոյ իշխանը համբաւ ելաւ դէպի Հաամ։ Տէր ասիրոյթեան մը պատեան յայտարարել թէ ան կարարը եւ ոչ ալ Դեսպանիոյ մէջ ոչ ալ Ալէկզիրասի մէջ Ֆրանսական ներկայացուցիչներուն վրայ այն սեռակ ճնշում մը պիտի բանցնեն որ կարենայ անհամաձայնական ելլալ Ֆրանսայի ազգային ստանդարտաւորութեան։ այդ Դեսպանախորհուրդին մէջ ան՝ լաղթող պիտի ելլայ եւ ոչ ալ պարտուած։ Գերմանիա ամենուն համար ալ ազատ մնաց եւ բաց դուռ կը պահանջէ Մարոքի մէջ։ Ֆոն Պիլոյ իշխանը լուրեր թէ այդ սիդանքը եթէ ընդունուի, կը լուսայ թէ Դեսպանախորհուրդը լոյսաբերութեամբ պարարուն։ Գերմանիա հետամուտ չէ այն սեռակ առաւելութեան մը։ որուն հետամուտ չելլան միւսներն ալ։

—Պերլինէն կը հաղորդեն Բարլէի թերթի մը թէ այն առաջարկութիւնը որով վերջնականապէս ընդունուած պիտի հաշուեսի Մարոքի մէջ բաց դուռի սիդանքը, եւ որ Գերմանիոյ գանգատներ պիտի ելլայ ասոնցմէ՝ համագործակցութեան պիտի ելլայ Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջեւ լուսաբերութեանց եւ ազատիի խազաղութեան համար. իսկ հակառակ պարագային. արդիւնքը կրնայ ծանրակիր ելլալ։» Գ. Մանքերօ Ռիոս այս վերջին պարագան բնաւ հաւանական չի նկատեր։ Կը հաստատայ համաձայնութեան մը համար հաստատուն բաղձանքի մը, եւ թէ իւրաքանչիւրը ստանդարտաւորութեան խնդիրը պիտի գտնէ՝ երկրներու միջեւ համաձայնութեան մեծ խնդրոյն։

—Գերլինէն հաղորդուելը կը հաղորդեն. «Ռուսական իրիկուն Ֆոն Պիլոյ իշխանը համբաւ ելաւ դէպի Հաամ։ Տէր ասիրոյթեան մը պատեան յայտարարել թէ ան կարարը եւ ոչ ալ Դեսպանիոյ մէջ ոչ ալ Ալէկզիրասի մէջ Ֆրանսական ներկայացուցիչներուն վրայ այն սեռակ ճնշում մը պիտի բանցնեն որ կարենայ անհամաձայնական ելլալ Ֆրանսայի ազգային ստանդարտաւորութեան։ այդ Դեսպանախորհուրդին մէջ ան՝ լաղթող պիտի ելլայ եւ ոչ ալ պարտուած։ Գերմանիա ամենուն համար ալ ազատ մնաց եւ բաց դուռ կը պահանջէ Մարոքի մէջ։ Ֆոն Պիլոյ իշխանը լուրեր թէ այդ սիդանքը եթէ ընդունուի, կը լուսայ թէ Դեսպանախորհուրդը լոյսաբերութեամբ պարարուն։ Գերմանիա հետամուտ չէ այն սեռակ առաւելութեան մը։ որուն հետամուտ չելլան միւսներն ալ։

—Պերլինէն կը հաղորդեն Բարլէի թերթի մը թէ այն առաջարկութիւնը որով վերջնականապէս ընդունուած պիտի հաշուեսի Մարոքի մէջ բաց դուռի սիդանքը, եւ որ Գերմանիոյ գանգատներ պիտի ելլայ ասոնցմէ՝ համագործակցութեան պիտի ելլայ Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջեւ լուսաբերութեանց եւ ազատիի խազաղութեան համար. իսկ հակառակ պարագային. արդիւնքը կրնայ ծանրակիր ելլալ։» Գ. Մանքերօ Ռիոս այս վերջին պարագան բնաւ հաւանական չի նկատեր։ Կը հաստատայ համաձայնութեան մը համար հաստատուն բաղձանքի մը, եւ թէ իւրաքանչիւրը ստանդարտաւորութեան խնդիրը պիտի գտնէ՝ երկրներու միջեւ համաձայնութեան մեծ խնդրոյն։

Գ. Մանքերօ-Ռիոսի յայտարարութիւնը.— Ֆոն Պիլոյ իշխանին հետ տեսակցութիւն մը.— Լաւատես տպաւորութիւններ.— Վիխոնցի-Վէհնսպա մարտիզը.— Զանազան լուրեր։

Մարեկի Մարոքի թղթակիցը սեւ սոսկալիքներ մը ունեցաս. Սպանիոյ նախարարաց նախարարապետ Գ. Մանքերօ-Ռիոսի հետ, որ հոսանուն հիմնուն նախարարապետ Գ. Մորեթի եւ արտաքին գործոց նախարար Ալմոսվար դուքսի, յայտարարութիւնները՝ Սպանիոյ ընթացքին նկատմամբ Ալէկզիրասի Դեսպանախորհուրդին մէջ։ Դեսպանախորհուրդին որդեգրեցին նկատմամբ Գ. Մանքերօ Ռիոսի։— «Թէ Ալէկզիրասի մէջ հաստատեան հարցը փչեն, արդիւնքը չատ նպաստաւոր պիտի ելլայ Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջեւ լուսաբերութեանց եւ ազատիի խազաղութեան համար. իսկ հակառակ պարագային. արդիւնքը կրնայ ծանրակիր ելլալ։» Գ. Մանքերօ Ռիոս այս վերջին պարագան բնաւ հաւանական չի նկատեր։ Կը հաստատայ համաձայնութեան մը համար հաստատուն բաղձանքի մը, եւ թէ իւրաքանչիւրը ստանդարտաւորութեան խնդիրը պիտի գտնէ՝ երկրներու միջեւ համաձայնութեան մեծ խնդրոյն։

Անկեղծ ոչ ոք կարենայ ուրախանալ Գերմանիոյ ստորագրեն, ուր սիկիներ ու պարանոներ բաղմած էին հանդարտօրէն, եւ լեկարական լորդ լոյսերու մէջեւ։

Նախանձաս նայուածք մը ձգեց անոնց վրայ ու դէպ ի կառաքսմրին եռաս։ Կամ է կառաքսմրին ուղղուեցաս անվտանգ, ցնցումներուն եւ տարաւմներուն հակառակ։

Վերջնական վագոնին առջեւ հասաւ, ամէն կողմէ փակ, ծանր, հոծ, հաստատուն, որ փոյտ եւ մեռաղէ խարանարդ գանգաւոր մը կը ձեւացնէր։

Արագութեամբ ուղղուող կառաքսմրի այդ մասին մէջ կառարեալ խաւար կը տիրէր։

Սան-լը-Սաս ալեքերը խաչեր բացաւ, եւ առաջ գնաց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ տեղը դուռը։

Խազապուխտը միւռ տեղատներին կոխուած, մէկ ձեռքով բանատեղի մը կառչած, միւս ձեռքով կը ջանար իր դանակը մերել դանակ ին մէջ։

Գոռն անգամ կարանցուց իր հաստատակամութիւնը եւ համբաւն վրայ ի՛նչպէս եղաւ, ուր պիտի ջանի-խուեր ապանվարար։ Ու ամէն անգամուն ալ իր անդրդուելի կարողին ջնարին, որ հրաշքներ գործել կաւաս, կառչելու տեղ մը գտաս։

(Շարունակելի)

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՈՒՂԻՒՈՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ 48

ԼՈՒԻ ՊՈՒՍՆԱՐ

ԱՆԿՈՒՏԻՆ

ԺԲ.

—Մա՛յ, հոս պատանի ուսանիլ՝ երով կը տեսնին, եւ կը սպասարկեմ լամանդրներուն, եւ ա,ս կողմերէն անցնող չուներ կը լլլեն անոնցմէ, հնարաւոր անոնք կը մոգրին պնակները։ Եթէ կ'ուզէք զանոնք կանչել։ դեռ իւղոտ պնակներ կան հոս։

Այս ժպիրի խօսքերուն վրայ, որոնց իմաստը ալ ուշագրաւ ստանդարտին չարժուեցան ու չեկաւ, Սան-լը-Սաս մեծ ծիծաղ մը արձակեց, որ ասրատաս պիտի պատճառեր ամէն անոնց որոնք կը ճանչնային զայն։

Գինեպանին մօտեցաս, կարծես հանդարտ զգալով այդ ամերիկեան կառաքսմրի. լեռայ չնայեցաս ու դիրքը փոխելով, ոչցը ոչքին մէջ, պատաս անոր երեսն ի վեր.

—Ո՞ւ, ինքզինքդ պատրաստէ։

Գինեպանն ալ կարիճ էր։ Մեռաց օր, բոլոր Սանքիներն ալ այնպէս են։

Իր ամբողջ մարմնով կը սիրապատէր

Սան-լը-Սաս։ Ամերիկայի Միլիոնատէրերը

ԵՒԴԱ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԵՐԸ

Ո՞վ չի կրնար ամերիկայի միլիոնատէրերուն վրայ եւ անոնց բարդին չի հարցանէր։ Ոչինչ հմայիչ անդիմադրելի է։ Բայց ճիշդ արամաբանօրէն հարատեւ կարելի կը լլլեն Անգլիայի մէջ Տէյլի Մէյլ մէջ, ըսելով թէ ամերիկայի միլիոնատէրերու կեանքը հարցանելի բան մը չէ բնաւ։

Աւարտի քանի մը հարատեւներ այդ լոյսուն, որոնք կրնան չար սիրուանք մը պատճառել ամէն անոնց որոնք ամերիկայի միլիոնատէրը ելլան։ Ամերիկայի միլիոնատէրերը։ բնաւ թեամբ կանանոտ, ալեւորի մէջ ա՛յ մէկ բանի հաւատ կ'ընծայէ։ Աստուածաշունչ, անձնական չահերը պիտի դան անկասել։

Հասուն պատանիներու վրայ բղջղոյ մեղանչներու։ Ամերիկայի միլիոնատէրերն բանկերներէ մէն կարդի գործարարական պատմութիւններ եւ նոյնիսկ ուսանող կը լերիւրեն։ Ամերիկայի միլիոնատէրը. բնաւ թեամբ կանանոտ, ալեւորի մէջ ա՛յ մէկ բանի հաւատ կ'ընծայէ։ Աստուածաշունչ, անձնական չահերը պիտի դան անկասել։

—Գերլինէն հաղորդուելը կը հաղորդեն. «Ռուսական իրիկուն Ֆոն Պիլոյ իշխանը համբաւ ելաւ դէպի Հաամ։ Տէր ասիրոյթեան մը պատեան յայտարարել թէ ան կարարը եւ ոչ ալ Դեսպանիոյ մէջ ոչ ալ Ալէկզիրասի մէջ Ֆրանսական ներկայացուցիչներուն վրայ այն սեռակ ճնշում մը պիտի բանցնեն որ կարենայ անհամաձայնական ելլալ Ֆրանսայի ազգային ստանդարտաւորութեան։ այդ Դեսպանախորհուրդին մէջ ան՝ լաղթող պիտի ելլայ եւ ոչ ալ պարտուած։ Գերմանիա ամենուն համար ալ ազատ մնաց եւ բաց դուռ կը պահանջէ Մարոքի մէջ։ Ֆոն Պիլոյ իշխանը լուրեր թէ այդ սիդանքը եթէ ընդունուի, կը լու

տրդար ու պատուաւոր լուծում մը ձեռք պիտի բերուի։ Չեմ հաւնիր թէ ուրիշ պահն մամուլը ի՛նչու չափազանց լռած է։ Իրականութիւնը այնքա՛ն չէ։ Պէրլինի մէջ տիրող մտադրութիւնները եւ ունեցած հրահանգները ասելի հաստատ են։ Գերման դեսպանը մի պիտի ալեւոր Թագաւորական դիրքի մը պիտի ալեւոր մին։ Հանգիստ կը դադարեցնէ ասուրտ ալ այդ բարեգուշակ պարագային վրայ։ Խնա՛ փափաքիլ եմ որ իրականանայ։»

—Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին թուական պատուիրակ Վիքտորիէ-Վէնսա Թամարքիզը հինգշաբթի երեկուն ընդունեց Ֆրանսայի նախարարապետ ու արտաքին գործոց նախարար Գ. Ռուվիէի այցելութիւնը, որուն հետ մէկ քանի վայրկեան տեւեցին։ Գերմանիոյ դեսպանն ալ ներկայ գտնուելու ասու Վիքտորիէ-Վէնսա մարքիզին, որուն հետ ժամ մը տեւեցին։ Եfo ap Բառի Քաղաքացիներ տեսակցութիւն մը ունեցան Վիքտորիէ-Վէնսա մարքիզին հետ որ այդ Քաղաքացիներէն մէկը ասաց։ — «Ամրոյզ Իտալիոյ բաղձանքները բնաւ կ'ընդունուին մինչեւ Ալիկէրիս։ Վիճաբանութիւնը ոչինչ չէ։ Գերմանիոյ մէջ տիրող մտադրութիւնները եւ հանգիստ դիրքերը ամէնէն մեծ փափաքը կը ձգտի որ մինչ նպատակին՝ ան է Դեսպանախօսրդին մէջ տեղի ունենալիք հարցերու բոլոր դժուարութիւնները եւ առաջ բերել թաւշյուսմ մը, որուն տակ ուրիշներ ալ դիրքնայ ելլալ հաստատուն խաղաղութիւն մը։ Հանգիստ եմ որ պիտի հասնինք այդ նպատակին։ Իմ մտքս, հաստատիմ պարտաւոր, բարեկամ Ֆրանսայի ու խաղաղութեան, ամէն ջանք պիտի գործ՝ այդ ակնկալութիւնը հասնիր։ Մեծապէս կը ուզենք երկոսանցմանը համար։ Մեծապէս կը լսեսամ որ մեր վիճաբանութեանց արդիւնքը պիտի համապատասխանէ Իտալիոյ ակնկալութիւնքներ։ Այդ է իմ ան կնոջ մասնաւոր արտայայտութիւնը, զոր մէջս պիտի ասեմ։»

—Վիլհելմսիի հետեւելը կը հաստատէն Թաճէ.—«Ալիկամայնի Քորէսպոնտենց կ'ըսէ թէ Վիլհելմ կայսրը, բարձրագոյն ճաշ ատալի մը ունի դրութիւն շնորհած պահուն, յայտարարեց թէ իր հաստատ համոզումը այն է որ ոչ ոք խաղաղութիւնը թանգարէնը որ եւ է դէպքի պիտի չդատակի, թէ ամէն ջանք պիտի չդատակի, որպէս զի Գերմանիա խաղաղութիւնը պիտի շարունակ եւ բոլոր ազգերու հետ իրաւունքի եւ ազատ մրցակցութեան հիմամբ ապրի։ բայց եւ այնպէս գերմանական բանակը ու նաւատորմը պէտք է մնայ այն անսակ վիճակի մը ունենալ, որ պէտք եղած ատեն կարենան պաշտպանել երկրին շահերը։»

—Կանցիքայ տի Վենեցիայ Հասարակութիւնը անտարբերութիւն մը ունեցաւ Վիքտորիէ-Վէնսա մարքիզին հետ, որ հոմզուտ յայտնեց թէ խաղաղութիւնը պիտի չմեռնի դարուն, վասն զի՝ ոչ Բարի դի մէջ պատերազմ չ'ո՛ւզի եւ ոչ ալ Պերլինի մէջ եւ թէ Պերլինի մէջ, Բարիզեն ունի հալաւակ ուժին կը տիրէ պատերազմասէր մտադրութեանց դէմ։ Մարքիզը լսեց թէ ծալի ճամբեն նամբարը Իտալիոյ ընաւ չի կրնար հարիւրարուն Դանանիոյ օգնելու։ Մարքիզի գործին մէջ ուսան նկատմամբ պատմագրութիւններ կ'ընեն է Բարիզի եւ Լանտանի կառավարութեանց հետ։

—Վոսիսկ Զայթունկ հասնիր թղթակցութիւն մը կը հաստատէ, ուր մէջ կը բերուին լուսաբերներու կարծիքներ, մանաւանդ Բաղրիանդը որ կառարկատէ համարիր է Սերեան Զինանցիական Գերման թերթին թղթակիցը կ'ըսէ.

«Ճանաչողաբար սա խնդիրը երեւան կուգայ։— Ոչ կրցու առաջ բերել Իտալիոյ խաղաղասիրաց երեւելու վառնդը։ Ընդունելով որ, ինչպէս ուժան է ընել, Իտալիոյ վարիչները այդ անսակ ոգորք մը ունենալ բնաւ չեն ուզեր, վասնզը նախապէս կ'ըսուած պայմանագրութիւններէ մէկն առաջ կրնայ գալ՝ իտալական դիւանագիտութիւնը դնելով այն անսակ անել ճամբու մը մէջ, ուրէ դժուար է պատուաւոր կերպով դուրս գալը։ Անշուշտ մէկէ աւելի Իտալացի երբ ուսումնասիրեն չուզէ մը պիտի ասեն, եթէ Մարքիզ էլ Ֆրանսական դերակատարութեան համար Իտալիոյ գտնուած մը ոչ ասեր։ Ցերեսուն թ. եւ Իտալիոյ մէջեւ գոյացած հարաբերութիւնը, որուն մէջ ինքնագրէ սիրով ի՛սարերց Անգլիա, կը ուզի ծանր ճնշել Իտալիոյ պետական մարդոց եւ հրապարակագրերներուն վրայ։»

—Ուոլիկիքէնի մէջ հրատարակուած ալ-պաշտօնական գրեցոց մը կ'ըսէ.

«Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին ամբիրեան պատուիրակներ առանց կոչմնալութեան ներկայ պիտի դտնուին, ասանց ցեմանարքիք դանուելու ա՛լ Ֆրանսայի եւ ալ Գերմանիոյ պահանջմունքներուն։ Այլապէս, Դեսպանախօսրդը առաջնորդ անոյշագութեան մասնաւոր պիտի ըլլայ։ քանի որ անոր գլխաւոր նպատակն է հաստատել իրարու անհամանդի ու թշնամի չանելը։ Ամէն բերեան պատուիրակները Ուոլիկիքէնէն հրահանգ պիտի ուզեն բոլոր այն կարեւոր խնդիրներուն համար, որոնց մասին Մ. Նոնանցոց արտաքին գործոց նախարարը կարելութիւն չէ ունեցած առաջուէ կրանցք առաջ։»

—Գերմանական ալ-պաշտօնական լրագիր մը Սպիտակ Տնորակին նիստամբ հետեւելը կը գրէ.

«Գերմանական Սպիտակ Տնորակը ցոյց կուտայ թէ Գ. Մէն-Ռընէ Թալեռնիէի խնդրած դաշնադրութիւնը մեր ուրբաթեանց իրաւունքներուն եւ շահերուն կը դպչէր։ Այդ դաշնադրութիւնը թեւարդութիւն մը պիտի ելլար, որուն անունը մեր ոչ պիտի։ Ֆրանսայի դեսպանը եթէ լսէր ծ ելլար Մարքի կառավարութեան ստորագրութիւնը ձեռք բերել, անշուշտ Ֆրանսայի կառավարութիւնը անհամամիտ պիտի չգտնուէր, Մարքիի պարմանագրութիւնը ստորագրելէն նեղնալու։ Ֆրանսական մամուլը փոդերգներ պիտի հնչեցնէր, եթէ Ֆրանսական դեսպանը այդ առարկ ուս թիւնը ձեռք բերած ելլար։ Հիմա ուրիշ չ'փասար է Ֆրանսական լրագրներուն լիզուն, թէեւ Գերմանիոյ նկատմամբ ունեցած չատ բարեկամական եղած չելլայ։ Երբեմն զուարճալի միամտութեամբ մը Ֆրանսայի մէջ կ'ուզեն այս կամ այն կողմը պատասխանատու ցոյց տալ Մարքի մէջ գերմանական քաղաքականութեան համար։ Կոլուաչ մէջ, օրինակի համար, կը գտնի թէ Վիլհելմ կայսրը լանդարտորէ է Բարիզի գերման դեսպան Ռոսալին իշխանին՝ փարատելու գերմանական լրագիրներուն լարձակողական լեզուին առաջ բերած ապատութիւնը։ Աւելորդ է ըսել թէ բոլորովին մոռցածին է այդ լուրը։ Գերմանական լրագիրները բնաւ լարձակողական ընթացքի չեն հետեւիր։ Մարդ եղած լարձակումները կա կը մղեն։ Հաղորդ ալ կան թէ Գերմանիոյ մէջ ձանձրոյթ պատճառած է Մարքի խնդիրը, ասկոյն թող լուսաբերութիւն չունենան։ Բարիզի լրագիրներուն ջղագրգռակալ լեզուն դժուար է հասկնալ, եթէ Ֆրանսի նպատակները համաձայնած են եւ կամ կրնան համաձայնիլ մի՛ա տերութեանց օրինաւոր նշանակներուն հետ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին մէջ Անգլիոյ դիւանագիտական ոգեկոչութիւնը խոստացած է Ֆրանսայի, ուրեմն ինչու համ մը կ'ուզեն Մ. Նոնանցոց, թէ չու կը փնտրեն Իտալիան առաջ անցնել եւ անոր դեր մը կատարել առ լր գերման դաշնակցին դէմ։»

Վոսիսկ Զայթունգ կը յայտարարէ թէ չատ հոմդարարեցուցիչ չի թերար ելլալ Սպիտակ Տնորակին գործած ապատութիւնը ակնկալելու դիտաշնորհ վրայ։ Գերման թերթը կը լրէ.

«Ոչ միայն ֆրանսական մամուլին մեծամասնութիւնը սա գաղափարը ունի թէ անդամ մը որ Գերմանիոյ մասին լրագրանքի անբաւականութիւնը դարմանուի եւ անդամ մը որ անգլեւֆրանսական հոմանակութիւնը պաշտպանելու Գերմանիոյ ծանուցուի, այս վերջինը պիտի հանանի Մարքի մէջ ֆրանսական քաղաքականութեան համար։ Կոլուաչ մէջ, օրինակի համար, կը գտնի թէ Վիլհելմ կայսրը լանդարտորէ է Բարիզի գերման դեսպան Ռոսալին իշխանին՝ փարատելու գերմանական լրագիրներուն լարձակողական լեզուին առաջ բերած ապատութիւնը։ Աւելորդ է ըսել թէ բոլորովին մոռցածին է այդ լուրը։ Գերմանական լրագիրները բնաւ լարձակողական ընթացքի չեն հետեւիր։ Մարդ եղած լարձակումները կա կը մղեն։ Հաղորդ ալ կան թէ Գերմանիոյ մէջ ձանձրոյթ պատճառած է Մարքի խնդիրը, ասկոյն թող լուսաբերութիւն չունենան։ Բարիզի լրագիրներուն ջղագրգռակալ լեզուն դժուար է հասկնալ, եթէ Ֆրանսի նպատակները համաձայնած են եւ կամ կրնան համաձայնիլ մի՛ա տերութեանց օրինաւոր նշանակներուն հետ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին մէջ Անգլիոյ դիւանագիտական ոգեկոչութիւնը խոստացած է Ֆրանսայի, ուրեմն ինչու համ մը կ'ուզեն Մ. Նոնանցոց, թէ չու կը փնտրեն Իտալիան առաջ անցնել եւ անոր դեր մը կատարել առ լր գերման դաշնակցին դէմ։»

—Ուոլիկիքէնի մէջ հրատարակուած ալ-պաշտօնական գրեցոց մը կ'ըսէ.

«Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին ամբիրեան պատուիրակներ առանց կոչմնալութեան ներկայ պիտի դտնուին, ասանց ցեմանարքիք դանուելու ա՛լ Ֆրանսայի եւ ալ Գերմանիոյ պահանջմունքներուն։ Այլապէս, Դեսպանախօսրդը առաջնորդ անոյշագութեան մասնաւոր պիտի ելլայ։ քանի որ անոր գլխաւոր նպատակն է հաստատել իրարու անհամանդի ու թշնամի չանելը։ Ամէն բերեան պատուիրակները Ուոլիկիքէնէն հրահանգ պիտի ուզեն բոլոր այն կարեւոր խնդիրներուն համար, որոնց մասին Մ. Նոնանցոց արտաքին գործոց նախարարը կարելութիւն չէ ունեցած առաջուէ կրանցք։»

—Գերմանական ալ-պաշտօնական լրագիր մը Սպիտակ Տնորակին նիստամբ հետեւելը կը գրէ.

«Գերմանական Սպիտակ Տնորակը ցոյց կուտայ թէ Գ. Մէն-Ռընէ Թալեռնիէի խնդրած դաշնադրութիւնը մեր ուրբաթեանց իրաւունքներուն եւ շահերուն կը դպչէր։ Այդ դաշնադրութիւնը թեւարդութիւն մը պիտի ելլար, որուն անունը մեր ոչ պիտի։ Ֆրանսայի դեսպանը եթէ լսէր ծ ելլար Մարքի կառավարութեան ստորագրութիւնը ձեռք բերել, անշուշտ Ֆրանսայի կառավարութիւնը անհամամիտ պիտի չգտնուէր, Մարքիի պարմանագրութիւնը ստորագրելէն նեղնալու։ Ֆրանսական մամուլը փոդերգներ պիտի հնչեցնէր, եթէ Ֆրանսական դեսպանը այդ առարկ ուս թիւնը ձեռք բերած ելլար։ Հիմա ուրիշ չ'փասար է Ֆրանսական լրագրներուն լիզուն, թէեւ Գերմանիոյ նկատմամբ ունեցած չատ բարեկամական եղած չելլայ։ Երբեմն զուարճալի միամտութեամբ մը Ֆրանսայի մէջ կ'ուզեն այս կամ այն կողմը պատասխանատու ցոյց տալ Մարքի մէջ գերմանական քաղաքականութեան համար։ Կոլուաչ մէջ, օրինակի համար, կը գտնի թէ Վիլհելմ կայսրը լանդարտորէ է Բարիզի գերման դեսպան Ռոսալին իշխանին՝ փարատելու գերմանական լրագիրներուն լարձակողական լեզուին առաջ բերած ապատութիւնը։ Աւելորդ է ըսել թէ բոլորովին մոռցածին է այդ լուրը։ Գերմանական լրագիրները բնաւ լարձակողական ընթացքի չեն հետեւիր։ Մարդ եղած լարձակումները կա կը մղեն։ Հաղորդ ալ կան թէ Գերմանիոյ մէջ ձանձրոյթ պատճառած է Մարքի խնդիրը, ասկոյն թող լուսաբերութիւն չունենան։ Բարիզի լրագիրներուն ջղագրգռակալ լեզուն դժուար է հասկնալ, եթէ Ֆրանսի նպատակները համաձայնած են եւ կամ կրնան համաձայնիլ մի՛ա տերութեանց օրինաւոր նշանակներուն հետ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին մէջ Անգլիոյ դիւանագիտական ոգեկոչութիւնը խոստացած է Ֆրանսայի, ուրեմն ինչու համ մը կ'ուզեն Մ. Նոնանցոց, թէ չու կը փնտրեն Իտալիան առաջ անցնել եւ անոր դեր մը կատարել առ լր գերման դաշնակցին դէմ։»

Վոսիսկ Զայթունգ կը յայտարարէ թէ չատ հոմդարարեցուցիչ չի թերար ելլալ Սպիտակ Տնորակին գործած ապատութիւնը ակնկալելու դիտաշնորհ վրայ։ Գերման թերթը կը լրէ.

«Ոչ միայն ֆրանսական մամուլին մեծամասնութիւնը սա գաղափարը ունի թէ անդամ մը որ Գերմանիոյ մասին լրագրանքի անբաւականութիւնը դարմանուի եւ անդամ մը որ անգլեւֆրանսական հոմանակութիւնը պաշտպանելու Գերմանիոյ ծանուցուի, այս վերջինը պիտի հանանի Մարքի մէջ ֆրանսական քաղաքականութեան համար։ Կոլուաչ մէջ, օրինակի համար, կը գտնի թէ Վիլհելմ կայսրը լանդարտորէ է Բարիզի գերման դեսպան Ռոսալին իշխանին՝ փարատելու գերմանական լրագիրներուն լարձակողական լեզուին առաջ բերած ապատութիւնը։ Աւելորդ է ըսել թէ բոլորովին մոռցածին է այդ լուրը։ Գերմանական լրագիրները բնաւ լարձակողական ընթացքի չեն հետեւիր։ Մարդ եղած լարձակումները կա կը մղեն։ Հաղորդ ալ կան թէ Գերմանիոյ մէջ ձանձրոյթ պատճառած է Մարքի խնդիրը, ասկոյն թող լուսաբերութիւն չունենան։ Բարիզի լրագիրներուն ջղագրգռակալ լեզուն դժուար է հասկնալ, եթէ Ֆրանսի նպատակները համաձայնած են եւ կամ կրնան համաձայնիլ մի՛ա տերութեանց օրինաւոր նշանակներուն հետ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Ալիկէրիսի Դեսպանախօսրդին մէջ Անգլիոյ դիւանագիտական ոգեկոչութիւնը խոստացած է Ֆրանսայի, ուրեմն ինչու համ մը կ'ուզեն Մ. Նոնանցոց, թէ չու կը փնտրեն Իտալիան առաջ անցնել եւ անոր դեր մը կատարել առ լր գերման դաշնակցին դէմ։»

—Մարքիի էմբարասիայ լրագիրը կ'ըսէ թէ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարը կ'ուզէ մարքի մասին, եթէ Մարքի էլ Ֆրանսական դերակատարութեան համար Իտալիոյ գտնուած մը ոչ ասեր։ Ցերեսուն թ. եւ Իտալիոյ մէջեւ գոյացած հարաբերութիւնը, որուն մէջինորդի դերը սիրով ի՛սարերց Անգլիա, կը ուզի ծանր ճնշել Իտալիոյ պետական մարդոց եւ հրապարակագիրներուն վրայ

պէս կարդ մը մասնաճիւղեր, եւ ընդհանուր երկայնութիւնը հասաւ 500 քիլոմէթրի. Նոյնպէս 1866ին Իզմիր-Բասարա գիծին բացումը կատարուեցաւ, որմէ հաք բացուեցաւ մինչեւ Աֆիոն-Գարահիսար երկաթգիծը եւ անոր կցուեցաւ Սմիւռնի մասնաճիւղը։ Այս գիծին վերջին կէսն ալ նոր մասնաճիւղ մը 1110 մէթր բարձր է եւ երկայնութիւնն է 500 քիլոմէթր։ 1871ին շինուեցաւ Մուսանիա-Գրուսա գիծը։ Այս մէկնոյնն, կայս. կառավարութիւնն ալ, իր հաշուին Հայաստան-Փալտէն սկսեալ մինչեւ Նիկոմիդիա երկաթուղի մը չինել տուաւ եւ այսպէս սկսաւ Ասիական Թուրքիոյ անասունական զարգացման նպաստող մեծ գիծը։ 1888ին Ռիսկերութեան մը յանձնուեցաւ նոյն գիծը Էսքիշէհիրէ անցընելու պոլսեան մինչեւ Լ էթիմ երկաթուղի, այսինքն 587 քիլոմէթր երկաթուղի չինութեան գործը։ Այդ տանելիքը թարգմանութեան ատենի եղաւ նաեւ նոյն գիծը Սըզվղէն անցընելով մինչեւ Գալատա հասցնելը։ Դարձեալ նոյն մի-ջոցներուն է գլուխ հանուելու Մէրսին-Թարսուս-Ատանա գիծին չինութիւնը, որ պահ մը ծռուելց Ատանա միացնելու Միլիոքիպանի եկեղեցին։ Գալատայի գիծին ծրագրումն է եւ համարձակուելն հաք մինչեւ այդ երկաթուղի կարուելութիւն ատացու, որվնեան ան իրը մէկ կարեւոր հատուածը կը նկատուի մեծ գիծին։ Գալատայի երկաթուղին ծովեզերքներուն միացող մասնաճիւղերն մէկն ալ Ատանա-Մերսին երկաթուղին պիտի ըլլայ։ Թեւ ծրագրուած էր էն կիւրէին կեսարիա գիծ մը չինել, բայց դեռ իրականութիւն մէկ չէ մտած այս։ 1888ին Եֆիլէն մինչեւ Սեբաստիա 88 քիլոմէթրանց գիծ մը ալ չինուեցաւ։ 1890ին Գէրաբ-Դամասկոս երկաթուղին հատատուեցաւ եւ Հայֆայէ Դամասկոս գիծին կցուցման ձեռնարկուեցաւ եւ ի գլուխ հանուեցաւ նաեւ Դամասկոս-Մեզիրեպ երկաթուղին։ Ցետոյ Դամասկոս-Գերաբ գիծին վրայ Բայրութէն սկսեալ մինչեւ Համա կատարուեցաւ երկաթուղի, որ ա.ժ կը յաջողուի դեպ ի Հալէպ։ Մանաւանդ է Հիճազի երկաթուղին գալով մեծ գործունէութիւնը։ Գալատայի երկաթուղիին գալով, 1895ին սկսեալ կը յաջուեցաւ չինութիւնը, մինչեւ Գուլիսուլու հասած է եւ միացած է Իզմիրի գիծին հետ։ Գանիլէն Է-էրի երկարող մասը, անցնելով Մէրսինի ծոցին մօտէն, պիտի չինուի դէպ ի Գալատա։ Այս մեծ երկաթուղին բարի անհատական բարգաւաճման առաջ մը ըլլալէ, մեծ արժէք ունի նաեւ փոխադրութեան տեսակէտով։ Անգլիոյ մէջ հնդկեան թղթատարին փոխադրութիւնը կարուեր հարց մը է. այս պատճառաւ ամենակարճ ճամբան կը փնտռուի եւ կը նախապատուի։ 1851ին ի վեր խորհրդածութեան առարկայ էր Գալատայէն անցընելով Գասրի ծոցը վերջացնող երկաթուղիի մը չինութիւնը։ Անգամ մը ծրագրուեցաւ Իսկէնտէրունի ծոցին հարաւակողմէն Սիւէյտէի նաւահանգիստ սկսելով. Անթաքիէն, Հալէպէն, Մասուլէն եւ Գալատայէն անց ընելով մինչեւ Գալատա մի միայն Գալատայի մէջ չինուած էր նաեւ Գալ-Թարսուս-Ատանա գիծին չինութիւնը, որ պահ մը ծռուելց Ատանա միացնելու Մէրսինի

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ 24,000,000 տրախմի

Ս.ՄԱՐԴԱՐԱՊԻՍ Ս.ՀԱՍԱՐՈՒԱԾ
ԲԱԺԻՆԵՐՈՒՂԵՐՈՎ,
ԵՒ ՊԱՐՏԱՏՈՒՂԵՐՈՎ

Վարչական խորհուրդը՝ կազմուած է պապես.—Գ. Է. Տրեօ՝ պատուակալ նախագահ, Գ. Ժան Բհսմազոլու՝ նախագահ, Գ. Էրիկն Ֆրանկիաֆի՝ դեր-նախագահ, իսկ Գ.Գ. Ժ. Գօրասի Սորտանոբուլօ, Մածաս, Է. Էմպրիքոս, Ա. Լամպրինու